

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYIY TAYLIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV
NOMIDAGI SAMARQAND
DAVLAT UNIVERSITET
PSIXOLOGIYA VA IJTIMOY-
SIYOSIY FANLAR FAKULTETI

Ro'yxatga olindi: № BD- <u>603109300</u>	“TASDIQLAYMAN” Samarqand rektori: <u>R.I. Xalmuratov</u>
2024 yil “ <u>10</u> ” <u>12</u>	2024 yil “ <u> </u> ” <u> </u>

UMUMIY PEDAGOGIKA
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	300 000 Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi:	310 000 Ijtimoiy va xulq, atvorga mansub fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	603109300- Psixologiya

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS-Kreditlar		
UPM1506	2026-2027	5	6		
Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari			
Ma'aburiy	O'zbek tili	4			
1	Fan nomi	Auditoriya mashg'uloti (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami (soat)	
	UMUMIY PEDAGOGIKA	M	S	108	180
		28	44		
2	I Fanning mazmuni				
Fanni oqitishdan maqsad - Bo'lajak mutaxassislarni psixologiya va pedagogika nazariyasiga oid bilimlar hamda ta'lim-tarbiya nazariyasi, uning rivojlanish jarayoni, jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida ta'limning roli to'g'risida tanishtirish.					
Fanning vazifasi - O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni talablari asosida ta'lim-tarbiya jarayonini oqitona tashkil etish, pedagogik metosdan samarali foydalanish, real ta'lim amaliyotida, yuksak pedagogik madaniyat va texnikani namoyon eta olishga o'rgatish.					
II.Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)					
III. Fan tarkibiga qo'yidagi mavzular kiradi:					
1-mavzu. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.					
O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi davlat siyosati mazmuni asosiy tamoyillari. Ta'lim tizimi va turlari.					
2-mavzu. Pedagogika fani, uning predmeti, metodologiyasi, ilmiy-tadqiqot obyekti, metodlari.					
Pedagogika fani va uning asosiy kategoriyalari. Pedagogika fanining paydo bo'lishi va rivojlanishi. Pedagogik fanlar tizimi. Pedagogikaning boshqa fanlar bilan aloqasi. Ilmiy pedagogik tadqiqotlarni tashkil etish va o'tkazish. Shaxsning rivojlanishi, tarbiyasi va ijtimoiylashuvi. "Individ" va "shaxs" tushunchasi. Shaxs rivojlanishining ijtimoiylashuv bilan aloqadorligi. Shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar. Shaxs rivojlanishining yosh va psixologik xususiyatlari.					
3- mavzu. Shaxs kamoloti ijtimoiy-biologik hodisa, pedagogic jarayon obyekti va subyekti sifatida.					
Shaxs haqida tushuncha. Shaxs rivojlanishi Shaxs rivojlanishining omillari. Bola shaxsi tarbiya obyekti va subyekti sifatida					
4-mavzu. Didaktika ta'lim nazariyasi sifatida.					
Ta'lim nazariyasi (didaktika)-pedagogika fanining tarkibiy qismi sifatida. Didaktikaning maqsad va vazifalari.					
5-mavzu. Ta'lim jarayoni yagona tizim sifatida. Ta'lim qonuniyatdari va tamoyillari.					
Ta'lim jarayoni mohiyati. O'rganish bilish faolligi shakli sifatida. O'qitish va o'rganish jarayonlari tavsifi, o'quv jarayonida ularning o'zaro bog'liqligi. Sharq va					

G'arb mutafakkirlarining gnoseologik g'oyalari ta'lim jarayoni asosi sifatida. O'quvchilarning bilish faoliyati va uning tuzilishi. Ta'lim tamoyillari va qonuniyatlari. 6-mavzu. Ta'lim metodlari va vositalari Ta'lim metodlari va usullari tushunchalari. Zamonaaviy didaktika ta'lim metodlari va tasnifiga turlicha yondashuvlar. Sharq mutafakkirlari ta'lim metodlari haqida. Ta'lim metodlari samaradorligini oshirish yo'llari. 7-mavzu. Tarbiya nazariyasi O'zbekiston Respublikasida olib borilayotgan ijtimoiy tarbiyaning umumiy vazifalari. Tarbiya jarayonining mohiyati va vazifalari, tarbiya jarayonining xususiyatlari, tarbiya jarayonining jamiyat taraqqiyotidagi roli, ijtimoiy tarbiyaning asosiy vazifalari, tarbiya qoidalari va ularning mohiyati 8-mavzu. Tarbiyaning umumiy metodlari. Tarbiya qonuniyatdari va tamoyillari. Tarbiya va uning turlari "Tarbiya" tushunchasi, tarbiyaning maqsadi va umumiy vazifalari. Tarbiya jarayonining o'ziga xos xususiyatlari. Tarbiya qonuniyatdari va tamoyillari. Tarbiya vositalari. Jamoa tushunchasi. O'quvchilar jamoasini shakllantirishning mohiyati va tashkiliy saoslari. O'quvchilar jamoasining rivojlanish darajasi va bosqichlari. O'quvchilar jamoasi rivojining asosiy shart-sharoitlari. 9-mavzu. Ta'lim muassasi menajmenti. Maktabni boshqarish va unga rahbarlik qilishning qonun qoidalari. Maktab boshqaruvida davlat hujjatlarining yuritilishi. Maktab jamoasi va pedagogik kengashning ta'lim-tarbiya jarayonidagi o'rni. 10-mavzu. Korreksion (maksus) pedagogika Korreksion pedagogikaning asosiy vazifalari va kategoriyalari. Anomal o'quvchilar bilan olib boriladigan korreksion ishlarining asosiy yo'nalishlari. Korreksion pedagogikaning paydo bo'lishi, tashkil topishi va rivojlanishi. Bola rivojlanishidagi nuqsonlarni diagnostika qilishga korreksion ishlar tamoyillari va metodlari. 11-mavzu. Eng qadimgi davrlardan VII asrgacha ta'lim-tarbiya va pedagogik fikrlar Pedagogika tarixi fanining predmeti, maqsadi va vazifalari, eramizdan oldingi davrda tarixiy manbalarda ta'lim tarbiya masalalarining aks etishi, «Avesto» eng qadimgi yozma ma'rifiy yodgorlik sifatida. 12-mavzu. VII asrdan XIV asrning birinchi yarmigacha O'rta Osiyoda tarbiya, maktab va pedagogik fikrlar Islom dinining O'rta Osiyoga yoyilishi va talim-tarbiyaga ta'siri, hadis ilmining paydo bo'lishi va rivojlanishi, sharqda birinchi uyg'onish davrida talim-tarbiyaning rivojlanishi. 13-mavzu. XIV asrning ikkinchi yarmi va XVI asrda tarbiya, maktab, va pedagogik fikrlar. Sharq uyg'onish davrida pedagogik fikrlarning rivojlanishi Amir Temur va Temuriylar davrida talim-tarbiya rivoji, Abdurhamon Jonimning ta'limiy - axloqiy merosi, Alisher Navoiy ta'lim - tarbiya haqida, Dovoniyning ilm-fan taraqqiyotida tugan o'rni. 14-mavzu. Pedagogik mahoratning mazmun-mohiyati va o'qituvchi faoliyatidagi tugan o'rni. Pedagogik mahoratning o'qituvchi faoliyatidagi ahamiyati. Pedagogik fikr tarixi va maktab amaliyotida o'qituvchi. O'qituvchi mehnati, uning o'ziga xos xususiyatlari va ijtimoiy ahamiyati.	
---	--

III Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar. <i>Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladigan mavzular:</i> 1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. 2. Pedagogika fani, uning predmeti, metodologiyasi, ilmiy-tadqiqot obyekti, metodlari 3. Shaxs kamoloti ijtimoiy-biologik hodisa, pedagogic jarayon obyekti va subyekti sifatida. 4. Didaktika ta'lim nazariyasi sifatida. 5. Ta'lim jarayoni yagona tizim sifatida. Ta'lim qonuniyalari va tamoyillari. 6. Ta'lim metodlari va vositalari 7. Ta'limni tashkil qilish shakllari va turlari. O'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxis etish. 8. Tarbiya nazariyasi O'zbekiston Respublikasida olib borilayotgan ijtimoiy tarbiyaning umumiy vazifalari. 9. mavzu. Tarbiyaning umumiy metodlari. Tarbiya qonuniyalari va tamoyillari. 10. Tarbiya va uning turlari. 11. Ta'lim muassasi menejmenti. 12. Korreksion (maksus) pedagogika 13. Eng qadimgi davrlardan VII asrgacha ta'lim-tarbiya va pedagogik fikrlar. 14. VII asrdan XIV asrning birinchi yarmigacha O'rta Osiyoda tarbiya, maktab va pedagogik fikrlar. 15. XIV asrning ikkinchi yarmi va XVI asrda tarbiya, maktab, va pedagogik fikrlar. Sharq uyg'onish davrida pedagogik fikrlarning rivojlanishi. 16. XVII-asrlardan XX asrning birinchi yarmigacha tarbiya, maktab va pedagogik fikrlar rivoji. 17. 1917-1990 yillarda O'zbekiston ta'lim tizimi va maorifi. 18. Hozirgi davrda jahon mamalakatlari ta'lim tizimi va pedagogika fani rivoji. Jahon pedagogika fanining rivojlanish tarixi 19. Ijtimoiy pedagogik faoliyat pedagogika fani sohasi sifatida. 20. Oila bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat. 21. Pedagogik mahoratning mazmun-mohiyati va o'qituvchi faoliyatidagi tutgan o'rni. 22. Pedagogik texnika o'qituvchi faoliyatining ko'zgusi sifatida IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar <i>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</i> 1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risidagi qonuni" va ta'lim tizimi turlari. 2. Pedagogika fanining predmeti, maqsadi, vazifasi, ilmiy tadqiqot metodlari. 3. Shaxsning rivojlanishi, tarbiyasi va ijtimoiylashuvi, tarbiya maqsadi va vazifalari. 4. Didaktika ta'lim nazariyasi sifatida. Ta'lim paradigmatlari. 5. Ta'lim jarayoni yagona pedagogic tizim sifatida. Ta'lim tamoyillari. 6. Ta'lim mazmunini belgilab beruvchi me'yoriy-huquqiy hujjatlar. (DTS, O'quv reja, o'quv dastur, darsliklar). 7. Ta'lim metodlari tasnifi ta'lim shakllarining tasnifi. 8. Tarbiya turlari mazmuni, maqsad va vazifalari, shakl va metodlari tasnifi.

9. Ta'lim muassasasini boshqarishga doir me'yoriy-huquqiy hujjatlar: Maktab nizomi, Ustav, Maktab ish rejas(istiqbolli, yillik, joriy ish rejalar)si. 10. Ta'lim natijalarini tekshirish va baholash. 11. Anomal bolalar va ularning tavsifi. 12. Ta'limni tashkil etish turlari va shakllari. Dars-ta'limni tashkil etishning asosiy shakli. 13. Tarbiya jarayonining mohiyati, mazmuni, tarbiya tamoyillari va metodlari. 14. O'qituvchining pedagogik mahorati va uning tarkibiy qismlari. 15. Sharq Uyg'onish davri (XIV-XVI asrlar Temur va temuriylar davri)da ta'lim-tarbiya va pedagogik fikrlar rivoji. (Amir Temur, Mirzo Ulug'bek, Zahiriddin Muhammad Bobur, Alisher Navoiy). 16. Tasavvuf ta'limotida komil insonni tarbiyalash masalalari. 17. Rivojlangan mamalaklar ta'lim tizimi. (AQSH, Fransiya, Yaponiya, Janubiy Koreya, Germaniya, Rossiya, Finlandiya, Singapur) 18. Didaktikaning dolzarb muammolarini o'rganish. Shaxs tarbiyasiga ta'sir etuvchi omillarni o'rganish 19. Korreksion pedagogikaning dolzarb masalalari. Yordamga muhtoj bolalar bilan ishlash metodikasi 20. Sharq uyg'onish davrida pedagogik fikr taraqqiyoti (Al-Xorazmiy, al-Farobiy, Abu rayhon Beruniy, Abu Ali Ibn Sino)larning ta'lim-tarbiyaga oid fikrlar.	3 V Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalar) Fannin o'zlashtirish natijasida talaba: • O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini rivojlantirishning konseptual asoslari haqida to'liq bilimga ega bo'ladi. • Pedagogikaning ilmiy-nazariy asoslari, pedagogik fikrlarning rivojlanish taraqqiyoti, o'quv jarayonini tashkil etishning metod va shakllarga qo'yilgan <i>zamonaviy talablarni o'rganadi.</i> • Ta'lim oluvchilar shaxsini rivojlantirish omillari, yosh davrlarning o'ziga xosliklari, tarbiya jarayonining mazmuni, qonuniyalari va tamoyillari to'g'risida bilimga ega bo'ladi. • Korreksion pedagogikaning asosiy yo'nalishlarini biladi. • Pedagogik mahorat asoslari haqida to'liq <i>bilimga ega bo'ladi.</i> • Milliy g'oya va asosiy pedagogik qonuniyatlarni hamda tamoyillarga asoslangan holda o'quv-tarbiya ishlarini o'tkazish, ta'limni tashkil etishning asosiy shakllarini amaliyotda qo'llash ko'nikmasiga ega bo'ladi. • Ta'lim va tarbiya metodlari, vositalarini amaliyotda qo'llash, aniq vaziyatlar uchun ularning qulay variantlarini tanlash ko'nikmasiga ega bo'ladi. • Guruh jamoasining psixologik muhitini va auditoriya (sinf) bilan munosabarda individual, shaxsiy va yosh imkoniyatlarini hisobga olish <i>malakasiga</i> ega bo'lish kerak.
4 VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • amaliy ishlarni bajarish va xulosalash; • interfaol keys-stadilar; • blits-so'rov;	

	• guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	VII. Kriditarni olish uchun talablar: Fanga old nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlili natijalarini to'g'ri aks ettira olish, haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yuzma ishini topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar 1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida" gi Qonuni // Xalq so'zi gazetasi 2020 yil 24-sentabr soni 2. Pedagogika (Pedagogika nazariyasi va tarixi) O'qituvchilar tayyorlash va pedagogika fani sohasi: bakalavriat yo'nalishi uchun darslik // prof.M.X. Toxtaxajayevaning umumiy tahriri ostida, O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – Toshkent "O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati" nashriyoti, 2010 3. B.X.Xodjayev Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. "Sanostandard" nashriyoti. Toshkent 2017 y. 4. R.A.Mavlonova. O.To'rayeva, K.M.Xoliqberdiyev, Pedagogika. Darslik T.: O'qituvchi 2018 yil. 5. K.Xoshimov, S.Ochilov. O'zbek pedagogikasi antologiyasi. O'quv qo'llama T.: O'qituvchi 2010-yil 6. K.Xoshimov, S.Nishonova. Pedagogika tarixi. Darslik –Toshkent 2005 yil. 7. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik. T.: Iqtisod-moliya, 2011 418 b 8. Po'latova P.M. Maxsus pedagogika –T.: 2005y. Qo'shimcha adabiyotlar 1.J.Hasanboyeva., K.Turaqulov X., Pedagogika fanidan izohli lug'at. -T.: Fan va texnologiya 2.Niyozov G', AkmedovaM. Pedagogika tarixidan seminar mashg'ulotlari. – T.: Noshir, 2011. 3. Шелихова Н.И. Техника педагогического общения. - М.: Изд-во «Институт практической психологии», 1998. 4.К. Hasanova T.: 2021y.Pedagogikai umumiy. Darslik. O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti. 5.К. Hasanova, A. Xoliqov T.: 2019y. Mahorat pedagogi. Darslik. O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti. 6. К. Hasanova, N.Jo'raeva T.: 2015y. Metodikai korhoi tatbiyavi. Darslik. O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti. Axborot manbalari www.lex.uz www.idru.uz www.pedagog.uz www.ziyouet.uz www.edu.uz

7.	Fan/modul uchun mas'ullar: M.Berdimurodova-Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti "Pedagogika va umumiy psixologiya" pedagogika kafedrasi assistenti
8.	Taqrizchilar: N.Shodiyev O'zbekiston-Finlandiya pedagogika institut professori Pedagogika fanlari doktori, K.Xasanova- SamDU, "Pedagogika va umumiy psixologiya" kafedrasi mudiri, professor.

Universitetning 2024-yil 16-avgustdagi 301-ji buyrug'i asosida
Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:
Rais – Normamatova M

Kafedra mudiri:

K. Hasanova

Fakultet dekani:

A.Aymatov

Sh.Rashidov nomidagi

SamDU O'quv ishlari bo'yicha

I-prorektor:

A. S. Soleyev

**Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetining bakalavriat
ta'lim yo'nalishlari uchun Pedagogika va umumiy psixologiya kafedrasi
o'qituvchisi Berdimurodova Mexrubon tomonidan "Umumiy Pedagogika" fani
bo'yicha tayyorlangan fan dasturiga
TAQRIZ**

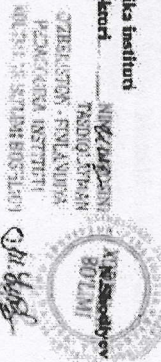
"Umumiy Pedagogika" fanidan tuzilgan fan dasturi Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetining bakalavriat ta'lim yo'nalishlari talabalari uchun o'quv rejasida asosida tayyorlangan.

Fan dasturiga ajratilgan soatlarga quyidagi holda mashg'ulotlar uchun alohida mavzular ajratilgan bo'lib, umumiy holda rejada ko'rsatilgan soatlarning hajmini ko'rsatilgan. Maruza va seminar mashg'ulotlar mavzulari mazmuni jihatdan to'g'ri ketma-ketlikda tuzilgan bo'lib, pedagogikani o'rganishdagi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish uchun yetarli darajada ma'lumotlar bilan qamrab olingan. Talaba mustaqil ishini tayyorlashda mazkur fanning muayyan o'ziga xosliklarini hisobga olgan holda darslik va o'quv qo'llanmalardan foydalanib, barcha mavzularni o'rganish, tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruza qismlarini o'zlashtirish shakllaridan foydalanish tavsiya etilgan.

Bu fanni o'zlashtirish natijasida talabada pedagogika faniga qiziqish, pedagogik mahorat shakllanadi. Pedagogik ijodkorlik va uning o'ziga xosligi, zehn va pedagogik tafakkur, pedagogik izlanish, innovatsion faoliyat va innovatsion salohiyat, impirik ma'lumotlar, misollar va illyustratsiyalar, ilmiy dalillar, ilmiy bilimlarning tarkibi, ilmiy dalillarning o'ziga xos xususiyatlari kabi bilimlar bazasiga ega bo'ladi. Shuning bilan birga o'qituvchi bo'lganda mutaxassislik fanidan dars berayotganda o'quvchilarga pedagogik texnologiya, pedagogik mahorat bilan, o'quvchilarga sodda va oson qilib tushintirishda bilim va ko'nikmaga ega bo'ladi.

Pedagogika va umumiy psixologiya kafedrasi o'qituvchisi Mexrubon Berdimurodova tomonidan tayyorlangan "Umumiy Pedagogika" fan dasturidan bakalavriat ta'lim yo'nalishi talabalariga ta'lim berishda foydalanish mumkin deb hisoblayman va foydalanishga tavsiya etaman.

**Uzbekiston-Finlandiya pedagogika instituti
professor, pedagogika fanlari doktori**

**Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetining sirtqi ta'lim
yo'nalishlari uchun Fakultetlararo Pedagogika kafedrasi o'qituvchisi
Berdimurodova Mexrubon tomonidan "Umumiy Pedagogika" fani bo'yicha
tayyorlangan fan dasturiga
TAQRIZ**

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Fakultetlararo pedagogika kafedrasi o'qituvchisi M. Berdimurodova tomonidan ishlab chiqilgan fan dasturi tasdiqlangan o'quv rejada to'g'ri keldi.

"Umumiy Pedagogika" fanidan tayyorlangan fan dasturi o'quv rejada ko'rsatilgan soatlar asosida tuzilgan bo'lib, bu fanni o'qitishdan maqsad - Pedagogik ijodkorlik va uning o'ziga xosligi, zehn va pedagogik tafakkur, pedagogik izlanish, innovatsion faoliyat va innovatsion salohiyat, impirik ma'lumotlar, misollar va illyustratsiyalar, ilmiy dalillar, ilmiy bilimlarning tarkibi, ilmiy dalillarning o'ziga xos xususiyatlari kabi bilimlar bazasiga ega bo'ladi.

Shuning bilan birga o'qituvchi bo'lganda mutaxassislik fanidan dars berayotganda o'quvchilarga pedagogik texnologiya, pedagogik mahorat bilan, o'quvchilarga sodda va oson qilib tushintirishda bilim va ko'nikmaga ega bo'lib, pedagogik mahorat shakllanadi.

Maruza va seminar mashg'ulotlar mavzulari mazmuni jihatdan to'g'ri ketma-ketlikda tuzilgan bo'lib, Umumiy pedagogikani o'rganishdagi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish uchun yetarli darajada ma'lumotlar bilan qamrab olingan. Talaba mustaqil ishini tayyorlashda mazkur fanning muayyan o'ziga xosliklarini hisobga olgan holda darslik va o'quv qo'llanmalardan foydalanib, barcha mavzularni o'rganish, tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruza qismlarini o'zlashtirish shakllaridan foydalanish tavsiya etilgan.

Mexrubon Berdimurodova "Umumiy Pedagogika" fanidan tayyorlangan fan dasturi kunduzgi ta'lim yo'nalishining talabalari uchun ta'lim berishda foydalanish mumkin deb hisoblayman va tasdiqlashga tavsiya etaman.

**Samarqand davlat universiteti
pedagogika fanlari nomzodi, profi:**

K. Xasanova

